

majstor vitraža

andrej voznesenski

OD AUTORA

Ne znam kako da to nazovem: povratkom arhitekturi, svojoj ranijoj profesiji, ili modernom rečju »hobi«. U poslednje vreme, naime, prihvatio sam se izrade vitraža i lampi od bojenog stakla. Čoveka obuzima uzbuđenje kada mu pod rukom žica dobija grafičke konture. Naročito je zanimljivo prelamanje svetlosti na valovitim površinama.

U takvu vitražnu kompoziciju složile su se i pesme koje sam napisao u to vreme: u njoj su i cvetni ornament i uslovni pejzaži, i portreti prijatelja, i njihovi monolozi i ispovest slučajnog lovca u Beloveškom čestaru — ukrštaji svetlosti i senke, života i smrti.

HOBİ SVETLOSTI

Spavam na tuđim krevetima,
sedim na tuđim stolicama,
ponekad odeven u poklonjeno,
stavljam svoje knjige na tuđe stelaže —
ali svetlost
mora biti
vlastite proizvodnje.
Zato izrađujem vitraže.

Cenim produkciju GUM-a i Pasaža,
ali mi na leđima
krila rade kao vetrenjače.
Ni kupci ni prodavci svetlost ne traže.
Zato izrađujem vitraže.

Zavurujem metalno pruće.
U našim prodavnicama nema materijala.
Našao sam te na otpadu.
Ali ću učiniti da sijaš.

Nek svetlost u tebi bude
spasonosnija nego u sabornoj crkvi,
nek predvečerje bude kao tamarisk,
nek svetlost bude
u tvojim malinovima diopterima
kada u suton prikočiš.

Ljubavlju tu, međutim, zamenjujem hobi.
Život pocepan? Nek niko ne kaže!
Prozori u stilu srednjovekovlja.
Zato izrađujem vitraže.

60% čoveka je hemikalija,
40% — od rde i laže?
Ali 1% — od Mikelandela!
Zato izrađujem vitraže.

Tu moj hobi u teosofiju ode.
U staklu mehurići kao u komadu leda.
Pribiću vitraž u vratnice da oči bude.
Neka se šuma pred vitražom ispoveda.

A to se već života, ne umetnosti, tiče.
Pluća mi priži epoksidna smola.
Nudili su mi, slučajno,
jelisejevski luster.
Hvala. Nije pravog ni pola.

Antikvari me pitaju za cenu,

prekupci me rečitošću blaže.
Nišane u mene bestidnici.
Zato izrađujem vitraže.

JEZERO

Ko si ti — nepoznati bog
ili priroda po Darvinu,
ali u poređenju s tobom
kako sam nedarovit!

Jezera oval tajni
zorum pred putnikom blesne
onim što je moj predak vajni
slučajnim kodom nazvao: »Gospode...!«

Gospode, to si ti!
Kao da vidim prvi put
jezero lepote —
ruske periferije kut.

To se ti, Gospode,
umesto ispovedaonice,
zgrbljen unosiš kraj vode
poput starog cimbalu.

Kao da prvi put izići mogu
ni vodu, žbunje ću razmaći
i umesto molitve bogu
o glumici priče se dotaći.

Dom u kojem je odnegovana
krije se između crkve i bara...
Kako si talentovana,
kako je tvoj scenarij bez dara!

Dugo za tebe nisam znao.
Iznenada, u kupeu provincijskog voza
pokazaćeš lice:
Gospode...

Gospode, to si ti...
Pored Alma-Ate, pamtiš,
osvrnuli se mi?
I tek se sada okrenuli.

aleksandar zarin: MAGIJSKA RUKA

Prvi put sam doživeo to,
prvi put,
kao da sam vreme svo
samo za periferije znao skut.

Godine. Mrak. Mostovi.
I saznanje — prelomljen prut:
Gospode, to si ti!
To je — prvi put.

O PUŠKINU

Kada su se nad Puškinom vajkali mirjani
kako u njemu ne osećaju nekadašnju
čarobnost,
on je mislio: »Rođeni, pesnik ne umire.
Mladost je umrla u vama«.

ZAMENA STANA

Nije mi do muze ovog užasnog leta.
U kući — smrti: dve u pohode nama.
Staram se da stan zamenim:
sa mnom će živeti sestra i mama.

Kao poslednja pesma pesnikova,
putuju na kamionu (nigde stati)
dva žitelja u posmrtnom letu —
sestra i mati.

Mama skida pramičke od marame
štrikane,

i lete
sa kaputića
vunene dlake:
put da bi po njima našle
seni oca i bake.

I kao eho iz adrese nove,
ispraćajući pokućstvo što suzom zrači,
umesto avgusta koji otputova
u sudbine se naše septembar uvlači.

Ne zamenjujte stanove!
Poštedite, zemaljsku svetlost molim i tamu,
moju malu, suznu otadžbinu —
sestru i mamu.

BELEŠKA O PESNIKU

Andrej Andrejevič Voznesenski rođen je 1933. godine u Moskvi. Diplomirao je 1957. na Arhitektonskom fakultetu Moskovskog državnog univerziteta. Prve je pesme objavio 1958. U godinama borbe za književnu afirmaciju, kada ga je kritika mnogo više osporavala nego prihvatala, Pasternak mu je pružio punu podršku. Njegove prve knjige pesama *Mozaik* i *Parabola* izašle su iz štampe 1960. godine. Posle njih štampane su mu zbirke pesama: *Trouglasta kruška* 1962. i *Antisvetovi* 1964. Do sada je objavio desetak knjiga poezije. Godine 1975. u Moskvi je izdat izbor iz njegovog opusa pod nazivom *Hrastov list violončelni*. Njegova knjiga pesama *Majstor vitraža*, koja se pojavila prošle godine, izazvala je snažan odjek u domaćoj književnoj javnosti.

Poeziju Voznesenski shvata kao duhovnu snagu koja svoj smisao nalazi u društvenom angažovanju. »Ruska muza je uvek bila društvena, ispovedna — nisu je uzalud izjednačavali sa savešću... Jedna od njenih sadašnjih crta je — suprotstavljanje standardnosti, silvili, stereotipnom mišljenju«, zapisao je ovaj pesnik. S takvim mišljenjem o značaju pevanja Voznesenski je u poetici Majakovskog našao svoje polazište i uporište. Njegova pesma je eruptivna, razučena, oslobođena formalne ugladenosti. Ona ne zazire ni od estradnog patosa ni od najbanalnije životne pojedinosti. Ritam širokog daha, prenapregnuta metafora, smela leksika okrenuta simbolu, narativnost upotrebljenog gradiva, kritička usmerenost — odlike su po kojima se pesništvo Andreja Voznesenskog lako razaznaje u današnjem mnogoglasnom pevanju na ruskom jeziku.

Beleška i prevod:
Luka Hajduković

* Pod ovim zajedničkim naslovom i sa beleškom *Od autora* ciklus od dvanaest pesama Voznesenski je prvi put objavio 1975. godine u *Literaturnoj gazeti* br. 47.